

TA'LIM VA TEXNOLOGIYA INTEGRATSIYASINING YOSHLAR RIVOJIGA TA'SIRI

Raximov Shohrubbek Rahmat o'g'li

Annotatsiya: *Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida texnologiyalarning tutgan o'rni, ularning yoshlar intellektual, ijtimoiy va kasbiy rivojiga ta'siri ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Ta'lim va texnologiya integratsiyasi natijasida shakllanayotgan yangi ta'lim modellari, raqamli kompetensiyalar va muammolar yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *ta'lim, texnologiya, raqamli ta'lim, yoshlar, innovatsiya, integratsiya, sun'iy intellekt.*

Kirish

XXI asr - axborot va texnologiyalar asri hisoblanadi. Bugungi kunda texnologiyalar inson hayotining barcha jabhalariga, xususan ta'lim tizimiga chuqur kirib kelmoqda. Ta'lim va texnologiyaning o'zaro integratsiyasi yoshlarning bilim olish uslublarini tubdan o'zgartirib, ularning fikrlash qobiliyati, ijodkorligi va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Zamonaviy jamiyatda yoshlar faqat bilim oluvchi emas, balki axborotni tahlil qiluvchi, qayta ishlovchi va undan samarali foydalanuvchi shaxs sifatida shakllanmoqda. Shu sababli ta'lim jarayoniga texnologiyalarni to'g'ri va samarali integratsiya qilish dolzarb masala hisoblanadi.

Ta'lim va texnologiya integratsiyasi tushunchasi

Ta'lim va texnologiya integratsiyasi — bu zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini o'quv jarayoniga tizimli va maqsadli ravishda joriy etish jarayonidir. Bunga quyidagilar kiradi:

- onlayn ta'lim platformalari;
- masofaviy ta'lim tizimlari;
- sun'iy intellekt asosidagi o'quv dasturlari;
- virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR);
- elektron darsliklar va raqamli resurslar.

Bu integratsiya ta'limni shaxsga yo'naltirilgan, moslashuvchan va samarali qilish imkonini beradi.

Texnologiyalarning yoshlar rivojiga ijobiy ta'siri

1. Intellektual rivoj

Texnologiyalar yoshlarning:

- mustaqil fikrlash;
- tezkor qaror qabul qilish;
- muammolarni tahlil qilish

ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, onlayn kurslar va interaktiv dasturlar bilimni chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradi.

2. Raqamli kompetensiyalar shakllanishi

Zamonaviy mehnat bozorida raqamli savodxonlik asosiy talab hisoblanadi. Texnologik ta’lim orqali yoshlar:

- dasturlash asoslarini;
- ma’lumotlar bilan ishlashni;
- internet xavfsizligini o’rganadilar.

3. Ijodkorlik va innovatsion fikrlash

Multimedia vositalari, grafik dasturlar va sun’iy intellekt yoshlarning ijodiy salohiyatini ochib beradi. Natijada yoshlar yangi g’oyalar yaratishga va innovatsion loyihalarda ishtirok etishga intiladilar.

Texnologiya integratsiyasining ijtimoiy ta’siri.

Texnologiyalar yoshlarni global axborot makoniga olib chiqadi. Bu esa:

- 1.Xorijiy tillarni o’rganish;
- 2.Xalqaro ta’lim dasturlarida ishtirok etish;
- 3.dunyoqarashning kengayishiga olib keladi.

Biroq, ijtimoiy tarmoqlardan noto’g’ri foydalanish, internetga qaramlik kabi muammolar ham yuzaga kelishi mumkin.

Muammolar va xavf-xatarlar

Texnologiya integratsiyasi bilan birga ayrim salbiy holatlar ham kuzatiladi:

- 1.Real muloqotning kamayishi;
- 2.Diqqatning sustlashuvi;
- 3.Axborot ortiqligi (information overload);
- 4.Internetga qaramlik.

Shuning uchun texnologiyalarni nazorat ostida va pedagogik maqsadlar asosida qo’llash muhimdir.

Kelajak istiqbollari

Kelajakda ta’lim tizimi quyidagi yo’nalishlarda rivojlanishi kutilmoqda:

- 1.Sun’iy intellekt asosidagi individual ta’lim;
2. To’liq raqamlashtirilgan ta’lim muhitlari;
3. Gibril (onlayn + oflayn) ta’lim modellarining kengayishi.

So’nggi yillarda ta’lim va texnologiya integratsiyasining yangi bosqichi.

1. Sun’iy intellekt (AI) va ta’lim (2023–2025 trend)

So’nggi yillarda sun’iy intellekt ta’lim tizimiga faol kirib keldi. AI asosidagi tizimlar:

- o’quvchining bilim darajasini real vaqtda tahlil qiladi;
- individual o’quv rejasini shakllantiradi;
- xatolarni avtomatik aniqlab, tavsiyalar beradi.

Bu yoshlarning metakognitiv qobiliyatlarini (o’z fikrlash jarayonini anglash) rivojlantiradi.

Muhim jihat: AI yoshni o’qituvchi o’rnini bosmaydi, balki o’qituvchining samaradorligini bir necha barobar oshiradi.

2. Generativ texnologiyalar (ChatGPT, AI tutorlar) va yoshlar tafakkuri

2023-yildan boshlab generativ sun'iy intellekt (GenAI) ta'limda keng qo'llanila boshlandi. Bu texnologiyalar:

- murakkab mavzularni sodda tilda tushuntiradi;
- muhokama va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi;
- yozma va og'zaki nutqni kuchaytiradi.

Ammo ilmiy yondashuv shuni ko'rsatadiki:

- noto'g'ri foydalanilganda tayyor fikrga qaramlik yuzaga keladi;
- shuning uchun GenAI fikrni almashtiruvchi emas, balki fikrni rivojlantiruvchi vosita sifatida ishlatilishi kerak.

Yoshlar rivojiga chuqur ta'sir yo'nalishlari

Ta'lim va texnologiya integratsiyasining yana bir muhim jihati yoshlarning ijtimoiy va global kompetensiyalarini rivojlantirishidir. Raqamli ta'lim vositalari orqali yoshlar xalqaro bilim manbalariga chiqish imkoniga ega bo'lmoqda, xorijiy tillarni o'rganish va global loyihalarda ishtirok etish ko'nikmalarini egallamoqda. Bu jarayon yoshlarni faqat mahalliy emas, balki global mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllantiradi. Masofaviy ta'lim va onlayn hamkorlik vositalari yoshlarning kommunikativ madaniyatini ham rivojlantirib, jamoada ishlash qobiliyatini kuchaytiradi

Xulosa

Ta'lim va texnologiya integratsiyasi yoshlar rivojining strategik asosi hisoblanadi. So'nggi yillardagi texnologik taraqqiyot ta'lim mazmunini emas, balki inson tafakkurini rivojlantirishga yo'naltirilgan yangi paradigmani shakllantirmoqda. Texnologiya — bu maqsad emas, balki yoshlarni yetuk, mustaqil va raqobatbardosh shaxs sifatida tarbiyalash vositasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. UNESCO. Education in a Digital World: New Perspectives and Challenges. — Paris: UNESCO Publishing, 2023.
2. OECD. Education at a Glance 2024: Digital Transformation in Education. — Paris: OECD Publishing, 2024.
3. World Economic Forum. The Future of Jobs Report. — Geneva, 2023.
4. Holmes, W., Bialik, M., Fadel, C. Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. — Boston: Center for Curriculum Redesign, 2022.
5. Selwyn, N. Education and Technology: Key Issues and Debates. — London: Bloomsbury Academic, 2023.